Keski-Suomen hyvinvointialueen vammaispalvelulain (675/2023) soveltamisohje 1.1.2027 alkaen

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta 18.11.2026
1221/05.00.00/2026

Valmistelija palvelupäällikkö Elina Hienola p. 050 331 2737
johtava sosiaalityöntekijä Nita Partio p. 050 464 3068

Selostus asiasta

Yleistä

Vammaispalvelulain mukaisten palveluiden tavoitteena on toteuttaa vammaisen henkilön yhdenvertaisuutta, osallisuutta ja osallistumista yhteiskunnassa sekä ehkäistä ja poistaa niiden toteutumisen esteitä; tukea vammaisen henkilön itsenäistä elämää ja itsemääräämisoikeuden toteutumista sekä turvata vammaisen henkilön yksilöllisen tarpeen ja edun mukaiset, riittävät ja laadultaan hyvät palvelut. Vammaispalvelulain perusteella järjestetään palveluita vain, jos muussa laissa tarkoitetut palvelut eivät ole vammaisen henkilön yksilöllisen palvelutarpeen ja edun kannalta sopivia ja riittäviä.

Vammaispalvelulain (675/2023) soveltamisohjeeseen on tarkoitus tehdä tarkennuksia vammaispalvelulain mukaisten palveluiden myöntämisestä suhteessa ensisijaiseen lainsäädäntöön, esim. henkilökohtaisen avun myöntämiseen osastohoidon aikana, tarkennus asumispalveluiden järjestämisen vastuulle kuuluvasta viriketoiminnasta tai asiointiavusta suhteessa henkilökohtaiseen apuun, tai että vammaispalveluilla ei paikata perusopetuslain 33 §:n mukaista oppilaan oikeutta maksuttomaan majoitukseen ja täysihoitoon, kun koulumatkaa ei voida järjestää perusopetuslain 32 § 2 mom. säädetyllä tavalla.

Liikkumisen tuen osalta tarkoituksena on täsmentää erityisesti palveluun kuuluvia erillisoikeuksia, joista hyvinvointialueella jatkossa tehdään asiakkaalle yksilöpäätös. Näitä ovat vakiotaksioikeus, kuljetusten yhdistelykielto, erityiskalustotarve sekä oikeus olla noudattamatta ennakkotilausaikaa.

Määrärahasidonnaiseen taloudelliseen tukeen on tarkoituksena tehdä täsmennys, että asiakkaalle myönnettävillä autoon tehtävillä muutostöillä tuetaan ensisijaisesti vammaisen henkilön opiskelua ja työssäkäyntiä. Lisäksi harkinnanvaraista liikkumisen tukea esitetään jatkossa myönnettäväksi muiden myöntämisen kriteerien täyttyessä myös vammaiselle henkilölle, joka osallistuu sosiaalihuoltolain 27 d §:n, 27 e §:n (ja jatkossa myös HE 180/2026 vp 17 §:n) mukaiseen toimintaan. Aiemmin palvelua on voitu myöntää vain vammaispalvelulain mukaiseen työ- ja päivätoimintaan osallistuvalle.

Nykytilankuvaus

Tehtävät muutokset ovat suurilta osin tarkennuksia, ja on tehty tukemaan palveluita myöntävien viranhaltijoiden päätöksentekoa. Vammaispalveluita myönnetään Keski-Suomen hyvinvointialueella noin 5700-6000 henkilölle. Esimerkiksi VPL-kuljetuspalveluita myönnetään 3765 asiakkaalle ja henkilökohtaista apua 1576 henkilölle (elokuu 2026).

Vaikutusten ennakkoarviointi

Esitettävillä tarkennuksilla vammaispalvelulain perusteella myönnettävien palveluiden päätöksenteon ja palveluiden myöntämisen soveltaminen yhtenäistyy entisestään hyvinvointialueella, ja vammaispalvelulain mukaisten palveluiden suhde ensisijaisen lainsäädännön palveluihin tarkentuu. Soveltamisohjeilla ei voida kohdentaa vammaispalvelulain mukaisten palveluiden myöntämistä esim. vain tietyille vamma- tai asiakasryhmille. Määrärahasidonnaisilla tarkennuksilla ei ole asiakas- eikä talousvaikutuksia nykytilaan nähden.

Yhteenveto

Tarkoitus on tehdä tarkennuksia vammaispalvelulain soveltamiseen liittyen suhteessa ensisijaiseen lainsäädäntöön. Liikkumisen tuen osalta täsmennetään erillisoikeudet, joista asiakkaat jatkossa saavat oikaisuvaatimuskelpoiset päätökset, ja harkinnanvaraista liikkumisen tukea voitaisi jatkossa myöntää myös vammaiselle henkilölle, joka osallistuu ensisijaisen lainsäädännön mukaiseen päiväaikaiseen toimintaan (shl 27 d §, 27 e § tai jatkossa HE 180/2026 vp 17 §).

Lainsäädäntö

Sosiaalihuoltolaki (1301/2024) 4 ja 5 §

Toimivalta

hallintosääntö 18 §

Esittelijä

Toimialajohtaja, sosiaali- ja terveyspalvelut Kallimo Kati

Päätösehdotus

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta päättää hyväksyä Keski-Suomen hyvinvointialueen vammaispalvelulain (675/2023) soveltamisohjeen liitteen mukaisesti 1.1.2027 alkaen.

Mikäli valtuuston talousarviopäätöksellä on vaikutusta tehtyyn päätökseen, niin asia otetaan uudelleen käsittelyyn hyvinvoinnin ja terveyden lautakunnassa joulukuussa ja tehdään uusi päätös.

Päätös